

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političsko glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Prešernova ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izhajajo vsaki četrti. Naročnina letna 60 Din za inštitute 80 Din. Člani sekacije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, črtni posebe. Pošt. šte. rač. 17.197. Telefon 3713

Ob otvoritvi učiteljske knjigarne v Mariboru.

Z letošnjim šolskim letom je otvorila knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani svoje podružnico v Mariboru. To je tako važen dogodek iz stanovsko gospodarskega vidika učiteljstva, da ga ne moremo preiti molče, zlasti ne v stanovskem glasilu.

Na prvi pogled je videti paradokso, da učiteljstvo ustanavlja, oziroma ustvarja nove gospodarske postojanke ravno v tej gospodarski tako težki dobi. Saj usihajo stara močna gospodarska podjetja vsled svetovne krize drugo za drugim, ali pa se vsaj borijo z velikanskimi težkočami in omejujejo svoj obrat. Mi pa se hočemo ravno v tem času še razširiti in utrditi! Ali ni to čudno?

In vendar je tudi med tem navideznim nasprotstvom logična zveza in pravilen zaključek.

Neizprosno kruta gospodarska kriza, ki drži gospodarstvo vsega sveta v svojih trdih kleščah, naravnost sili ne samo vsakega posameznika, ampak tudi cele stanove, da razmišljajo intenzivneje nego kdajkoli o svojem gospodarskem in socialnem položaju ter poizkušajo najti izhod iz tega mučnega labirinta. V tako kritičnih dobah, kakor je sedanja je posameznik slabši, ki se brez uspeha bori proti toku časa. Zato išče pomoči in rešitve v skupnosti. In kaj je naravnost, kakor da se nasloni na svoje stanovske tovariše, ki imajo iste težnje in iste težkoče. Pri njih najde razumevanje in pomoč. Zakaj v skupnosti je neizmerna moč, ki zamore vsaj deloma kljubovati tudi taki gospodarski krizi, kakor je sedanja.

Naravni zakon stanovske samoobrambe in samoohranitve v teh težkih časih sili tudi učiteljstvo, da strne ne samo svoje moralne, ampak tudi vse svoje gospodarske sile za dobrobit stanu. Saj se je ravno učiteljstvo zamoglo že nešteto krat prepričati po lastnih izkušnjah, da vse idejno, kulturno in organizacijsko delo visi tako rekoč v zraku od danes do jutri, ako nima trdnega gospodarskega temelja. Ravno vsled tega je doživelo toliko

trpkih razočaranj; ravno radi pomanjkanja gospodarskega temelja je moralo propasti že toliko in toliko idejno idealno zasnovanih načrtov.

Trden gospodarski temelj vsemu idejnemu delu pa morajo dati le skupne gospodarske ustanove, če so prav upravljane in vodene. Dokazov za to trditev vidimo vse polno dan na dan, žal, ne toliko pri sebi, kakor pri drugih. Gospodarsko smo krepili tuje posameznike ali pa skupine, naše pa pozabljali. In kadarkoli je bilo in je potrebno materialnih sredstev za naše idejno delo v korist splošnosti ali pa lastnega stanu, smo segali in segamo še danes v svoje že skoraj docela izčrpane žepke. Drugi pa najdejo take vire v svojih gospodarskih ustanovah in jim ni potreba apelirati na požrtvovalnost posameznikov.

Kolikim posameznikom in pa tudi skupinam je ravno učiteljstvo v prvi vrsti pripomoglo do trdnega gospodarskega položaja in ugleda! In zdaj pomislimo malo nazaj ter iščimo dotičnike med dobrotniki za naše stanovske, kulturne in socialne potrebe. Kje najdete njihova imena in darove? — Često smo si sami spletili bič, s katerim so nas na ta ali oni način tepli drugi. Priti je morala šele današnja gospodarska tako težka doba, da nam polagoma odpira oči ter se začnemo vsaj nekoliko zavedati svojega položaja.

In tako je prišlo do otvoritve podružnice Učiteljske knjigarne v Mariboru šele sedaj po dvajsetih letih delovanja v Ljubljani. Seveda ni šlo gladko ter je bilo potreba premagati različne ovire, kakršnim bi se bilo mogoče pred leti izogniti. So pač časi in razmere drugačne kakor nekdaj. Toda glavno je, da ima sedaj naše učiteljstvo tudi v drugem največjem gospodarskem in kulturnem središču Dravske banovine svojo postojanko. Njen napredek in procvit pa je prav toliko odvisen od stanovske zavednosti učiteljstva, kakor od knjigarn same glede točnosti, postrzebe in solidnih cen. Vsi pogoji za njen razmah so tu.

—lj—

Respekt pred človekom.

»Jutro« z dne 3. t. m. je objavilo ta članek, ki ga ponatiskujemo glede na njegovo aktualno vrednost tudi za naš stan.

Sentimentalna človekoljubnost in solzava usmiljenost ne moreta v političnih bojih prinesiti uspeha. Navaditi se moramo, da se v bojih za ideje ali za interese ni moči toliko ozirati na posameznega človeka, kakor bi si to mehko srce želelo. Vsak boj zahteva žrtve in politični boj tudi. Danes se ta načela še nekoliko ostreje formulirajo in sicer iz dveh vzrokov. Človeška osebnost izgublja na važnosti. Individuum, ki je bil še nedolgo centralna os, okoli katere se je vrtelo človeško socialno in družabno udejstvovanje, ni več tako pomemben, kakor je bil nekdaj. Na njegovo mesto stopajo širše družabne tvorbe, ki si po pravici ali po krivici lastijo atribute višje individualnosti, katerim se mora poedinec podrediti in v katerih mora z vsemi svojimi lastnostmi, stremeljenji in hrepenenji skoraj popolnoma izginiti. To pojmovanje o posamezniku je vzrastle iz tehnično izpopolnjevanega militarizma in se goji še nadalje na tleh današnje mehanično usmerjene industrijske civilizacije. Celo pesništvo, ki je črpalo svojo vsebino iz utripov poedinega srca, ki je v usodi poedince nahajalo predmet svojih umotvorov, se nagiblje vedno bolj in bolj k temu, da išče virov za svoje delo v širših socialnih edinicah ali pa v nadrejenih bioloških skupinah. Prav polagoma, a vendar dovolj jasno, se vidi, da se individualizem umika kolektivizmu. Umetnik, ki je nekdaj prisluskoval utripanju posameznega srca, prisluskuje danes vrvenju nekakega kolektivnega družabnega srca. Politik, ki je nekdaj računal z individualnimi možnostmi, računa danes s silami, ki izžarevajo z nekih socialnih skupin. V tem zapostavljanju posameznika pred celoto, v tem omalovaževanju poedince, temelji dejstvo, da danes osebnost ni več tako respektirana, kakor je bila nekdaj. V političnih in socialnih bojih se osebe žrtve in osebam prizadejane krivice ne cenijo več visoko.

Poleg tega splošnega, v sodobnem gledanju za socialno življenje temelječega vzroka pa je v zadnjih letih tudi rastoča beda zmanjšala vrednost človeka poedince. Ekonomska mizerija, ki zadeva ne samo takojimenovalni srednji stan, ampak tudi delavca in kmeta, je razpalila nekatere človeške lastnosti, ki sicer v normalnih časih prosperitete ostajajo skrite in pogrezneje v globine človeškega bitja. Revščina in pomanjkanje vzbujata v človeku neke živalske instinkte, ki spreminjajo vrednotenje osebnosti. Cena posameznika pada.

Pod vplivom takih raznoraznih in pod težo takih razmer se je zlasti v političnem življe-

nju narodov zelo zmanjšala vrednost osebe. Politični boj je postal ostrejši in se vedno manj ozira na dostojanstvo človeka in na vrednost individua. Pregled sodobnega političnega življenja v Rusiji, v Nemčiji, v Avstriji in drugod kaže, da je posameznik postal tako malenkost, da se na njeno človeško vrednost ni treba ozirati. Slično omalovaževanje osebnosti se je kazalo v vseh onih historičnih dobah, ko so velike ideje z neizprosno silo zadevale druga ob drugo in se borile za premoč. V prejšnjih takih dobah je bila udarna sila privržencev te ali one ideje, tega ali onega interesa tehnično tako organizirana, kakor je bilo v tistih razmerah mogoče, v današnjih časih pa so si strankarske formacije izposodile tehniko (Italija, Nemčija, Avstrija) in tako smo prišli v nekatere evropskih državah do militaristično organiziranih strank. V takih organizacijah se individualnost utaplja. Le v onih državah, kjer je državna militaristična organizacija še dovolj jaka, se stranke niso mogle v tem smislu razviti. Povsod pa je eno skupno: podcenjevanje individua.

Vprašanje, ali je tako stanje dobro ali slabo, je samo teoretično. Dozdeva se, da se individualizem pretaplja v kolektivizem; ko pa ta proces traja, nastajajo izrastki in izrodki in se pojavljajo disonance, ki še ne dovoljujejo jasnega vpogleda v novo stanje, ki se ustvarja. V tem kemičnem procesu se izdelujejo tudi produkti, ki gotovo niso dobri.

V vrvežu in metežu idej tudi pri nas ni ostal posameznik tako upoštevan, kakor je bil nekdaj. Tudi pri nas je cena osebnosti padla. V historičnem procesu notranjega prenavljanja državne in nacionalne ideje je moral vsak posameznik zavzeti pozicijo vojaka, pozicijo, ki ni sposobna, da bi favorizirala individualistično hotenje in izživljanje. Odtod izvira marsikatero neprijetnost, odtod prihaja čut manjvrednosti, občutek zapostavljenosti. Naravno je, da je bila pri tem najbolj prizadeta takojimenovalna inteligenca, ker je bila ravno ona najbolj individualistično orientirana in se je zaradi tega le težko postavila v bojni red, v katerem posameznik izgublja svoje ime. Gospodarska kriza, ki se je pridružila nacionalnemu in državnemu snovanju, je povzročila, da so se rodili pojavi, ki jih ni mogoče odobravati. Na upravnem in političnem terenu se tuptam dvigajo na površje tendence in dejstva, ki ono, v duhu časa utemeljeno podrejenost individua pretiravajo in spreminjajo v nepravilnost. Tukaj je korektura mogoča in tukaj je korektura nujno potrebna. Politični boj za idejo mora, četudi priznava upravičenost strogosti in konsekvencnosti, spoštovati osebnost in se izogniti

vsakemu dejanju, ki bi moglo individualnost pregloboko ponižati.

Naš uradniški stan in naš inteligenčni sloj se čutita ponižana in zapostavljena tako v ekonomskem kakor tudi v moralnem pogledu. Do neke gotove meje je nižja ocenitev uradništva in inteligence v smislu splošnih svetovnih tendenc razumljiva in morda celo opravičljiva, nikakor pa ne bi smeli dopustiti, da se ta dva sloja neutemeljeno in neupravičeno moralno in ekonomsko pavperizirata. Kjerkoli in kadarkoli se je inteligenčno delo preveč omalovaževalo, so se pokazale slabe posledice. Rusija je uničila svojo inteligenco. Maščevanje za to delo je na potu.

Četudi priznavamo, da se mora vsaka osebnost podrediti višjim skupinam in višjim ciljem, četudi vemo, da so časi oholega individualizma minuli, četudi smo prepričani, da morajo biti v boju za ideje žrtve, vendar

zahtevamo, da se vsaka politična akcija izogiba dejanju, ki ideji ne morejo koristiti, da upošteva do skrajne meje možnosti individualnosti in da skuša spraviti v harmoničen sklad individuum in družbo.

Konkretno naj bi se po teh smernicah postopalo pri uradništvu, pri redukcijah, pri premestitvah in v personalnih vprašanjih sploh. Politik dobro ve, da dobršen del njegovega uspeha sloni na osebnosti.

Te misli se danes same vsiljujejo vsakomur, ki goji tiho željo, da bi prebrodili težke čase brez nepotrebnih in celo škodljivih nasilstev in da bi ohranili dostojanstvo človeka in spoštovanje do individualnih sposobnosti tudi v tej dobi, ko elementarne sile rušijo brez izjeme in dobro i slabo. Bolj kot kdaj prej je potrebna uvidevnost in pravičnost in je potreben respekt pred človekom.

Dr. Z.

V šesto leto.

Pet let ima Mladinska Matica za sabo, pet let krepkega življenja.

In ni čudo, da je tako bohotno poglala: rastla je iz potrebe. Razen nekaj res pravih biserov smo imeli v mladinski literaturi dokaj ničvredne plaže; malo zrnja, dokaj plevela in plevlj.

Ne samo kvalitativno, tudi kvantitativno je bila naša mladinska književnost skromna. Lepa knjiga pa je bila draga, — zgolj privilegij bogatih. In tako je vstala Mladinska Matica, da izboljša mladinsko književno produkcijo, da poceni slovensko mladinsko knjigo in da jo razširi do poslednje koče samotnega bajtarja. Vse to se je Mladinski Matici v veliki meri tudi posrečilo. Če se ozremo na njeno petletno delo, smo lahko prav zadovoljni. Poleg »Našega roda«, ki je izhajal v nakladi od 20 do 40.000, je izdala ta mladinska založba v tem času še 19 knjig v rednih publikacijah in 2 knjigi v izrednih publikacijah v skupni nakladi, ki prekaša pol milijona izvodov. To je na vsak način uspeh. Lepo kronan trud petletnega dela vsega našega učiteljstva!

Zdaj stopa Mladinska Matica v šesto leto. Novi, lepši načrti so pred nami. Čez nekaj tednov že izide »Naš rod« v novi, okusni opremi in z bogato vsebino. Najboljši pesniki, pisatelji in ilustratorji so obljubili listu svoje sodelovanje. Kmalu izide v ponatisku Ribičičev »Mihec in Jakec«. Če bo dovolj priglasecev, proslavi Mladinska Matica Teslov jubilej s Čermeljevo temeljito knjigo »O Tesli in razvoju elektrotehnike«. Miklavž pa razveseli naše najmlajše s krasno knjigo, ki izide najbrž s štiribarvnimi ilustracijami.

Tudi redne publikacije bodo, kot vse kaže, zelo zanimive.

Tovariši! Tovarišice! Ne popustite!

Pet let ste se trudili. Mesec za mesecem, teden za tednom, dan za dnem ste imeli skrb in sitnost z nabiranjem naročnine. Zdaj je šesto leto. Težko leto. Težje za denar kot katero prejšnjih.

„Šola in dom.“

Od tega društva, o katerem smo poročali v našem listu glede programatičnih smernic njegovega delovanja že ob njegovi ustanovitvi, smo prejeli in priobčujemo nastopni dopis:

Predvsem si štejemo v prijetno dolžnost, da se uredništvu vašega stanovskega glasila toplo zahvalimo za blagohotno informacijo cenjenemu učiteljstvu o ciljih našega društva ter za iskreno zanimanje, ki ga obljublja poslej vsem našim ukrepom. Mislimo, da temu interesiranju pridemo najbolje naproti, če vam zlasti sedaj, ob začetku šolskega leta, ko se bo naše društveno delovanje poživilo, sporočimo nekaj svojih misli.

Že takoj ob ustanovitvi je bilo društvo »Šola in dom« postavljeno pred zelo važna vprašanja, ki zelo živo zadevajo nas stare in ki so tudi dala neposreden povod za ustanovitev našega društva.

Vprašanje deljenega ali nedeljenega pouka je še vedno aktualno. Ako bi bil vpeljan deljen pouk, bi onemogočil obisk srednjih šol vsem onim dijakom, ki prihajajo z vlaki iz okoliških krajev, ter iz te določbe logično izvirajoče odredbe, da morajo stanovati poslej vsi dijaki srednjih šol na sedežu svoje šole. Društvo je takoj ob ustanovitvi organiziralo glasovanje staršev. Rezultat tega glasovanja je bil v odločilni višini zato, da ostane na vseh naših šolah nedeljen dopoldanski pouk in da se učencem, ki stanujejo pri svojih izven kraja, še dalje dovoli vožnja za obisk šole.

Ukinitev nekaterih srednjih šol je prav neljubo prizadevalo nekatere starše. »Šola in dom« je mnenja, da je kakršnakoli ukinitve škodljiva. Naše šolstvo je bilo zgrajeno v težkem boju z vladajočo tujo gosposko in je vsaka ukinitve šol v nacionalni državi ukinitve naših kulturnih potreb, posebno pri nas, ob križišču nemške in romanske kulture.

Ali česa ne napravi volja in navdušenje! Podvojenega dela bo treba, podvojene agitacije.

Vsako sresko društvo naj izbere vsaj enega agilnega tovariša, ki naj bo propagator za »Naš rod« in publikacije Mladinske Maticе. Vsaka šola naj imenuje najpridnejšega člana učiteljskega zbora za poverjenika. Vsak razred naj ima v razredniku svojega agitatorja za naše publikacije.

Naročnina za publikacije M. M. je tako nizka in plačilni pogoji takšni, da tudi največja kriza ne more občutno vplivati na število naročnikov, kjer pa bi se to lahko zgodilo, tam si agilen učitelj tudi zna pomagati. V stiski postane človek iznajdljiv. Vire najde, ki jih drugače ne vidi. Vsaka šola lahko naroči vsaj po dva izvoda »Našega roda« in publikacij za šolsko knjižnico. Morda je kje tam v okolišu kakšno karitativno društvo, ki lahko votira malo vsoto, da lahko dobijo revni, pridni učenci matične publikacije. Morda ima krajevni šolski svet majhen fond, po katerem se da v ta namen seči. In če ga nima, ali ni mogoče z dobičkom ene same šolske predstave razveseliti lepe kopice branja željnih siromašnih otrok? Sicer pa, kaj bi z nasveti, sami si boste znali pomagati.

Tovariši! Tovarišice!

Pet let že vrši Mladinska Matica svojo veliko kulturno misijo med slovensko mladino. V teh petih letih se je razrastla v močno mladinsko ustanovo, kot je Slovenci še nismo imeli.

Tovariši! Tovarišice!

Ponosni bodite nanjo, saj je produkt Vašega truda, sad Vašega dela. Začenja se šesto leto: leto novih težav, leto novih naporov. Vemo, da vam ne omahne roka, vemo, da se ne pogreznete v malodušje.

Poznamo Vas. Z veseljem si privihate zopet rokave. S podvojenim navdušenjem se vržete na delo.

Nasprotno je naša želja, da se naše šolstvo kolikor mogoče izpopolni in dogradi po potrebah naroda in sedanje dobe.

V teh težkih časih čutimo starši podvojeno potrebo, da damo svojim otrokom kolikor mogoče dobro in vsestransko izobrazbo, ki jim bo omogočila uspešen boj za eksistenco. Razlog, da bi šolstvo v dosedanjem obsegu le množilo brezposelnost učnega proletariata, ne more biti merodajen. Veljal bi le, če bi v ostalih panogah narodnega produkcijskega aparata ne vladala nikakršna brezposelnost. Če pa se kaže brezposelnost tu in tam, imamo starši sveto dolžnost, preskrbeti svojim otrokom temeljito izobrazbo za uspešnejšo življenjsko borbo.

Uvedba šolnin v srednje in v zadnjem času tudi v meščanske šole je občutno povečala bremena, ki jih imamo starši pri šolanju svojih otrok. To breme pa je tem težje, ker je treba plačati šolnino že pri vpisu, toraj ob začetku šolskega leta, ko so že izdatki za učne knjige, šolske potrebščine, obleko in drugo, posebno za uradniške in manj premožne sloje prav občutni. Naloga društva bo, delati na to, da se šolnina po možnosti zniža ali pa vsaj plačevanje šolnine olajša z odplačevanjem v določenih rokih.

V mesecu juliju je društvo sklenilo, da poživi svoje društveno delovanje v jeseni z novim šolskim letom. Njegova skrb bo, da se včlanijo v društvo vsi starši in skrbniki šole obiskujočih otrok, pa tudi učitelji in prijatelji učeče se mladine, da s skupnim in složnim delom dosežemo svoje cilje. Vemo, da leži uspeh le v združenju staršev, vseh kulturnih delavcev in društev Dravske banovine.

Iz potrebe po poglobljeni izobrazbi sedanjega naraščaja si bo prizadevalo društvo »Šola in dom«, da doseže v bližnji bodočnosti posebno sledeče:

Da se čim prej vpeljejo v naše šole enotne učne knjige, ki naj bodo kolikor mogoče stalne, da ne bomo obremenjeni vedno z novimi izdatki celo med šolskim letom.

Pobiranje denarja med dijaki v kakršne koli svrhe naj se v bodoče opusti, ker slabo vpliva na vzgojo mladine.

Učni načrti naj se ne izpreminjajo, ker to škoduje pouku in napredku učencev. V zakonu določene počitnice in odmori naj se ne

podaljšujejo, da imajo učenci in profesorji dovolj časa za pouk.

Učna snov na srednjih šolah naj se prilagodi praktičnim potrebam, ker čisto teoretične znanosti more in sme dajati le univerza. Gradivo naj bi se omejilo, a koncentriralo. Priporoča se kompleksni pouk.

Novi učni načrti za vse kategorije šol naj se sestavijo s sodelovanjem ravnateljskih organizacij.

Poenostavljenje administracije.

Nedavno se je učiteljstvu nudila priložnost, da po svojih izkušnjah izreče sodbo o gorenji zadevi ter da predlaga, kako se naj poenostavi prosvetna administracija na način, ki ne bi škodoval rednemu poslovanju.

V uradih se vedno poudarja potrebo poenostavljenja administracije; bila so celo naročila višjih oblastev, da se mora vsako delo čimbolj poenostaviti, toda do sedaj je ostalo samo pri dobri volji. Mogoče se v tej zadevi javi še kdo s kakim dobrim nasvetom. V tem članku se omejim le na prosvetno administracijo, v kolikor pride ž njo v dotik učiteljstvo.

Vprašanje se lahko tretira iz dveh vidikov: 1. Poenostavljenje administracije v okviru zakonov, brez spremembe istih in 2. poenostavljenje administracije na podlagi sprememb zakonitih določb. Ker je predmetno vprašanje poteklo od IV. oddelka kraljevske uprave, ki po svojem delokrogu ne more poenostavljati administracije v smislu toč. 2., je tretirati vprašanje le iz ožjega vidika — pod toč. 1.

Naša administracija boluje glede komplikacij že od samega začetka. Vzrokov boleznij je več; dva glavna pa sta: **nezanje in nezaupanje**. Ljudje, ki poznajo administracijo, trdijo, da se po uradih ustvarja veliko dela, ki je nepotrebno. (N. pr. pretiravanje v stat. poročilih, razna periodična poročila itd.)

Vsa administracija temelji na zakonih, ki se izpolnjujejo s pravilniki, uredbami itd. Za izvršitev zakonov pa se postavljajo eksekutivni organi — uradništvo, od katerega je zelo odvisen način izvršitve. Za posamezne referate se postavljajo strokovni referenti. Ako strokovni referent ni »strokovnjak«, nastanejo pri referatu komplikacije, ki se čutijo navzgor in navzdol.

Prispodobimo z našim upravnim aparatom človeško telo, ki ima za izvrševanje funkcij: možgane, srce in ude. Pamet, ki je najvišje postavljena, ne sme slediti težnjam srca ali udov. Ker izvršna navodila vedno prihajajo od višjega oblastva, je potrebno, da se pri njem v naprej presoja izvedljivost in končni rezultat naročila. Če temu ni tako, se večkrat popravljajo, izpolnjujejo in celo preključujejo izdani razpisi in odločbe.

Šolska upraviteljstva in sreska načelstva so menda že izjavila svoje mnenje o poeno-

stavljenju administracije, ki pa kljub vsem prizadevanjem ne bo poenostavljena, ako ne bomo poskrbeli, da bo vse učiteljstvo dobro poučeno o svojih dolžnostih in pravicah, šolski upravitelji pa povrh še o administraciji svojega delokroga. Upravni organi, ki niso proučili zakona o narodnih šolah, zakona o drž. uradnikih, zakona o občem upravnem postopku, zakona o taksah in zakona o drž. računovodstvu v zvezi z nekaterimi uredbami in pravilniki, ki tvorijo podlago administrativni službi, ne morejo vršiti službe v smislu določb § 69. U. Z., ker si niso na jasnem, ali je njihov postopek pravilen. Ako nekateri šol. upravitelji prijavljajo n. pr. periodične poviške svojega učiteljstva 2 do 3 leta prezgodaj, ali pa nekaj let prepozno, tedaj ni mogoče misliti na poenostavljenje administracije. Sicer se ne more zahtevati od učiteljstva, da bo popoln vzgojitelj in administrativni uradnik, toda neobhodno potrebno je in v njegovem lastnem interesu, da zna vsaki svoji zadevi (vlogi) dati pravilno obliko in ji najti predpisano zakonito podlago. Zadoštuje, da učitelj ali upravitelj ve, da so za postopek v neki zadevi izdana navodila in da jih po potrebi poišče. To pa ne bo težko, ako bo imela vsaka šola lepo urejeno zbirko normalij, ali pa vsaj indeks. To so normativni razpisi in važejše odredbe, izdane od prosvetnih oblasti, posamezno ali v »Prosvetnem glasniku«, ki predpisujejo postopek v posameznih zadevah.

Izobrazba učiteljstva v tej smeri bo velika pomoč k poenostavljenju administracije.

Brez pretiravanja lahko uvrstimo prosvetno administracijo med najbolj komplicirane. V prosvetnih pisarnah je pogostokrat delovalo začasno zaposleno bolno ali nadstevno učiteljstvo, ki se ni moglo zadosti poglediti v delo. Naša administracija potrebuje kader dobro izobraženega, agilnega in iniciativnega uradništva, bodisi iz vrst učiteljstva, ali drugih za to stroko pripravljenih uradnikov.

Prednja izvajanja pojasnjujejo komplikacije administracije radi neznanja, komplikacije naše administracije radi nezaupanja, ki se je po vojni zavleklo v urade, pa so večinoma utemeljena v zakonih in zakonitih predpisih.

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne. Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.

LISTEK

Počitniški telovadni tečaj za učitelje v Crikvenici.

V nedeljo 28. avgusta t. l. se je zaključil I. ferijalni tečaj za telesno vzgojo po sokolskem sistemu za jugoslovnsko učiteljstvo, ki se je vršil od 1. avgusta t. l. na meščanski šoli v Crikvenici po odobrenju odloka ministrstva prosvete v Beogradu O. n. br. 40.237 od 2. VI. 1932. Tečaj je priredilo Jugoslov. učiteljsko združenje, sekcija Savske banovine, izključno za učitelje in učiteljice narodnih šol iz vseh krajev naše kraljevine.

Tečaj je vodil znani pedagoški pisatelj šolski nadzornik g. Dušan M. Bogunović, učitelj telovadbe na učiteljskem v Zagrebu, ki je predaval zgodovino telesne vzgoje od najstarejših časov do današnjih dni, praktično metodo za poučevanje dece po sokolskem sistemu od 6. do 10. leta ter mladinske igre. G. abs. med. Branko Mudrinić, profesor telovadbe v Zagrebu, je predaval sledeče predmete: sokolski sistem, anatomijo, higieno, fiziologijo, prvo pomoč in masažo. G. Josko Skavić, prof. v Zagrebu, je obravnaval pedagoško, g. Borivoj Vuksan, učitelj telovadbe v Zagrebu, je vodil praktični del (redovne in proste vaje, vaje na orodju, odbojko i. dr.). G. Jazbec Janko, načelnik sokolskega društva Crikvenica, je predaval o zgodovini Sokolstva, g. dr. Ante Kuntarić, narodni poslanec v Crikvenici, pa o sokolski ideologiji. Iz tega je razvidno, da so se obravnavale vse stroke telesne vzgoje, ki jih mora poznati vsak modern učitelj mladinske gimnastike, če hoče pravilno poučevati ta velevažni predmet.

Dnevni red na tem tečaju je bil sledeč: ob 6. uri jutraj vstajanje, od 6½ do 7½ jutranja gimnastika (redovne, proste vaje, tek), od 7½ do 8½ zajtrk, odmor, od 8½ do 12½ predavanja: teorija in praktična metodika, od 13. kosilo v »Hrvaškem učiteljskem domu«. Popoldne kopanje in solnčenje v občinskem kopališču.

Tečajniki in tečajnice so priredili pod vodstvom g. Bogunovića več lepo uspešnih izletov in sicer: z ladjo v Kraljevico ob priliki

sokolskega okrožnega izleta; v Pag, Karlobag in Senj; na Vrhniki, kjer so si tečajniki in tečajnice ogledali znamenito knjižnico ter poslušali narodno glasbo na »sopilah«. Z avtobusom so si ogledali naravne krasote Plitvičkih jezer in raznih jam (n. pr. Golobnjača), končno Opatijo ter krajše izlete v bližnjo okolico (n. pr. Selce, kjer se je vršil tečaj za deška ročna dela). Obiskali so tudi vzorno češko kolonijo za deco v Crikvenici pod vodstvom agilne češke predsednice ge. Marije Steyskalove. Nadalje so se udeležili sestanka s sokolskim društvom Crikvenica ter akademije in banketa, ki ga je priredilo sokolsko društvo Crikvenica v čast tečajnikov in tečajnic.

Tečaj je posetilo mnogo odličnih osebnosti. Na prvem mestu naj omenimo g. dr. Murata Kozma, šefa odseka ministrstva za fizično vzgojo v Beogradu, ki je izposloval vsem udeležnikom 75% popusta na železnica ter dopust. O uspehu na tečaju se je izrazil zelo pohvalno. Po naročilu g. ministra za fizično vzgojo je obljubil, da bodo najboljši tečajniki nagajeni.

Tečaja so se udeležili sledeči tovariši in tovarišice: Bosanac Matija, učitelj v Dekanovcu, Car Danica, učiteljica v Zagrebu, Chrobath Maksa, učiteljica v Mozlju, Cividini Gjurgica, učiteljica v Križevcih, Dolinar Zdenko, učitelj v Veliki Dolini, Gjorgjević Kosara, roj. Gavrilović, učiteljica v Lozoviku, Eržen Marica, učiteljica v Begunjah, Eržen France, šol. upravitelj v Banjaloki, Esapović P. Jelena, učiteljica v Stari Pazovi, Funduk Dj. Djuro, učitelj v Srpskem Selštu, Fundus Dj. Stana, učiteljica istotam, Glišović Veselinka, učiteljica v Sjenici, Grošinić M. Marija, učiteljica v Hodošanju, Hinger A. Jelena, učiteljica v Veprovu, Holterer F. Zora, učiteljica v Nikinich, Ivanović V. Katarina, učiteljica v Marincih, Krejčić A. Frančiška, učiteljica v Kopačnem, Lisek Marija, učiteljica v Ilovi, Orač Olga, učiteljica v Fari-Vasi, Pižek J. Katarina, učiteljica v Strigovi, Plemić J. Anka, učiteljica v Goričanah, Ribić A. Marija, učiteljica v Strigovi, Sahnenko J. Trofin, učitelj v Bački Topoli, Stanković P. Radmila, učiteljica v Vratnici, Stavrić Nikola, učitelj v Ohridu, Utrvić V. Ljubica, učiteljica v Klanju, Venci Napoleon Viktor, učitelj v Golubincih, Vernik Franjo, šol. upravitelj v Vrbovcu, in Vicanović D. Djordje, učitelj v Svilajnu.

Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani

je otvorila v začetku julija

v Mariboru

v Gornji Gosposki ulici št. 44

svojo podružnico

POZOR!

Učiteljstvu
mariborskega
okrožja!

Pozivamo učiteljstvo, da prečita zadevno okrožnico, ki so jo te dni prejele vse šole mariborskega okrožja

Splošne vesti.

ODMEVI Z NAŠE DRŽAVNE SKUPŠČINE.

V nedeljskem »Jutru« se je dotaknil g. dr. J. L. onih točk naše resolucije iz državne skupščine, ki zadevajo predloge splošnega šolskega in prosvetnega značaja. Ponatiskujemo nekatere njegove misli.

Šolske knjige: Resolucija med drugim upravičeno poudarja, da so zadnja leta postale naše šolske knjige predmet trgovske spekulacije. To se pravi, da so razna založništva bogatela na račun staršev. Zgodilo se je, da je pisatelj šolske knjige prvo izdajo svoje knjige malo popravil, prejel za novo izdajo nov honorar, otroci so morali kupiti »to drugo predelavo in izpopolnjeno izdajo«. Starši so morali s težkim srcem šteti denar, gg. pisatelj in založnik pa sta prišla na svoj račun. Na ta način smo dobili celo vrsto dragih in slabih šolskih knjig. Na žalost so se taki primeri dogajali tudi v naši ožji domovini in ravno slovenske šolske knjige so čisto med najdražjimi. Pri nas in drugod so pisatelji in založniki mnogokrat kar tekmovali med seboj, kdo bo napisal in izdal čim bolj obsežno in drago šolsko knjigo. Ubogi starši! Zgodilo se je večkrat, da se je morala celo boljša in cenejša učna knjiga umakniti slabši in dražji.

Na ta način je zavladala po šolah glede učnih knjig prava anarhija. Za vsak predmet je bila cela vrsta knjig, večinoma zelo dragih. Nikogar ni bilo, ki bi bil v tem pogledu napravil red. Naravno je, da bi bile skupne šolske knjige mnogo cenejše. Šolska oblast bi bila morala že davno napraviti konec temu nezdružnemu pojavu in obvarovati starše pred nepotrebnimi stroški. Tudi gg. profesorji bi bili morali že davno protestirati, namesto tega pa je pri nas tako, da bi vsak profesor imel najrajši zase posebno in seveda zopet novo knjigo. Nihče se ni oziral na uboge starše, ki so morali ob začetku

šolskega leta šteti cele stotake za šolske knjige, katere drugo leto niso bile več v rabi.

Ne le s socialnega, tudi z državnega stališča je treba, da se tu uveljavi štednja. Zato bo gotovo vsa javnost odobravalna zahtevo jugoslovnskega učiteljstva, naj se napravi konec trgovski spekulaciji s šolskimi knjigami in naj se uvedejo kolikor mogoče enotne, skupne, stalne in cenene šolske knjige.

Solski zvezki: Tudi glede t. zv. državnih zvezkov je učiteljstvo povedalo svoje mnenje. O tej zadevi so se čule gorostasne stvari. Res je, da so bili ti zvezki iz početka pod vsako kritiko, dočim smo imeli doma boljše blago domačih tvrdk. S stališča javnosti je upravičena zahteva: zvezki naj bodo dobri in ceneni in seveda domači izdelek. Ker učitelji in profesorji niso trgovski uslužbenci, naj se zvezki prodajajo po trgovinah, da ne bo z njimi veliko sitnosti.

Internati za učiteljske. Zanimiv je sklep učiteljskega kongresa glede internatov pri učiteljskih. Pri nas internatov pri srednjih šolah nismo poznali, zato bi bila za naše kraje ta zahteva težko izvedljiva. Na drugi strani pa se ne da tajiti, da so internati pri učiteljskih lahko zelo koristni in da v mnogem pogledu celo potrebni. Zato bo v bodočnosti vsekakor treba razmišljati tudi o tej stvari. Podobno je tudi z naslednjo točko učiteljske resolucije, ki zahteva, naj se na učiteljskih vzgaja mladina tako, da ji bo omogočeno službovanje po vsej državi. Letos se je n. pr. pri nas zgodilo, da za absolvente učiteljske v Dravski banovini ni bilo služb, pač pa jih je bilo na razpolago v Dunavski banovini. Tudi to vprašanje bo treba temeljito in vsestransko pretehtati.

O resoluciji proti sprejemnemu izpitu za srednje šole. Učiteljska skupščina je sprejela tudi resolucijo proti sprejemnemu izpitu za srednje šole. Resolucija zahteva, naj se ta izpit odpravi, odnosno naj bodo vsaj učenci z odličnim in prav dobrim uspehom sprejeti

Učitelj je bilo torej 9, učiteljice pa 20 in sicer iz Dravske banovine 6, iz Savske 11, iz Dunavske 8, iz Zetske 1, iz Vardarske 2, iz Moravske 1.

Ob zaključku tečaja so dobili vsi tečajniki in tečajnice posebna spričevala, ki jim bodo mogla služiti za napredovanja v službi.

Na tečaju se je obravnavalo celotno gradivo telesne vzgoje za poučevanje šolske dece od 6. do 10. leta. Drugo leto (l. 1933.) se bo vršil istotam nadaljevalni tečaj z gradivom za višjo narodno, meščansko in nižjo srednjo šolo, t. j. za mladino od 10. do 14. leta; l. 1934. pa bo zaključni tečaj za poučevanje na višjih srednjih in strokovnih šolah mladine od 14. do 18. leta. Zeleti bi bilo, da se vrše drugo leto še specialni tečaji za: lahko atletiko, vodne sporte, mladinske igre i. d. Na ta način bodo ti tečaji postali nekaka učiteljska visoka šola za telesno vzgojo, ki bo izobrazila naše jugosl. učiteljstvo in dala prave smernice v poučevanju moderne telesne vzgoje po sokolskem sistemu.

La fete de la Republique Française.

Kar je pri nas Vidov dan, to je pri Francozih 14. julij. Velike slovesnosti v vseh krajih nam pričajo, kako znajo Francozi ljubiti svojo domovino. Nič čudnega ni, da so premagali pri Verdunu dvakrat močnejšega sovražnika. »On ne passe pas« (Preko mene ne prideš). — Tega načela se je držal slednji vojak. Pa vrnimo se k 14. juliju.

Na predvečer so sprevodi (baklade). — Godbe na pihala, ki so skoro v vsaki občini, igrajo razne domorodne pesmi. Najbolj priljubljen je Fochev marš. Naslednji dan, t. j. 14. julij — Praznik francoske republike — je resnično pravi dan prostosti. Orožnikov, strogih paznikov ta dan ne vidiš. Domačini tega ne izrabljajo, pač pa tuji. Ti nemoteno prirejajo svojevrstne »baklade« in njih huronsko vpitje se razlega pozno v noč. Najbolj pa so zanimive zabavne prireditve otrok.

Vsaka občina žrtvuje nekaj stotakov za svojo mladino. To je mogoče seveda le v ta-

kih državah, kot je Francija. Oglejmo si te prireditve! Medtem, ko je šola storila svojo dolžnost, se zbere šolska mladina pred občinsko hišo. Tu slišiš vršič in ploskanje deklic. Župan ali kak občinski odbornik jim zavazuje oči. Med drevesi je napeta vrv, na kateri vise na tanjših vrvičih mali zavitki. Deklica z zavezanimi očmi dobi škarje in tava v smer proti zavitkom. Že dva metra pred zavitki prične striči v zrak. Končno pride do zavitkov. Dolgo revica lovi, slednjič se ji le posreči, da odreže vrvico, na kateri je bil obešen zavitek, v katerem najde žepno ruto, peresa, žogo, nogavice ali kaj podobnega. — Sto rok se dvigne: »Moi, moi, s' il vous plaît« (jaz, jaz prosim). Ko se naveličaš čednih deklic, greš k umazanemu dečkom. Zakaj pa umazan? Ali so dečki v Franciji vedno umazani? O ne, ampak danes pa so. V treh skupinah jih najdeš. Prva skupina trga franke, ki so nalepljeni na sajastih piskrih. Ne bo vam težko si jih predstavljati. Še »lepši« so oni, ki jih namažejo po obrazu s klemem. Taki iščejo potem denar v kurjem perju. Seveda morajo prvi kakor drugi pobirati denar z ust. Kaj pa tretji? O ti so šele pravi pujski. Čez pol metra globoko in šest do sedem metrov široko vodo je postavljen lesen drog. Kdor pride po njem prvi čez vodo, dobi 30 frankov, vsak naslednji pa 10 frankov. Prva nagrada je že lep denar, zato se za njo trudijo tudi večji dečki, katerim v današnji dobi pravimo že »fantje«. Drugi ni debel in namažejo ga še z milom, da je pot do nagrade težja. Menda mi ni treba opisovati nebroj nesrečnejšev, ki štrbunknejo v blatno vodo. — Marsikdo, ki je vse leto treniral, je trdno uverjen, da bo srečno prišel na drugo stran. Ne da bi se preoblekel, jo junaško ureže po drugo čez vodo. Na svetu je pa že tako, da človeku najraje spodrsne takrat, ko se hoče postaviti. Kasneje moreš opazovati tekme v teku, katerih se udeležujejo dečki in deklice. Tam zopet vidiš skupine fantov, ki vlečejo debelo vrv vsak na enem koncu in poskušajo na njej svojo moč. Seveda so zmagovalci povsod dobro nagajeni.

Kako bi bilo pri vsem tem mogoče, da si ne bi prav vsak otrok zapomnil 14. julija. Bo pač res, da kdor daje, tudi prejme.

Jankovič.

Pri naročilih potom Učit. gosp. poslovalnice upoštevajte knjigarno Učiteljske tiskarne!